

Тема 2 Фінансова звітність, її зміст та інтерпретація

- 2.1 Призначення і зміст фінансової звітності.
- 2.2 Звіт про фінансовий стан, його побудова, зміст і оцінка статей.
- 2.3 Звіт про прибутки та збитки, його зміст та формати.
- 2.4 Призначення і методика складання Звіту про рух грошових коштів.
- 2.5 Звіт про зміни у власному капіталі.
- 2.6 Примітки до фінансової звітності.
- 2.7 Аналіз фінансової звітності.
- 2.8 Контрольні запитання.
- 2.9 Тести для самоконтролю.

2.1 Призначення і зміст фінансової звітності

Фінансова звітність – це система взаємопов'язаних узагальнюючих показників, що відображають фінансовий стан підприємства, установи, організації та результати діяльності за звітний період.

Фінансові звіти загального призначення – це звіти, що відповідають потребам тих користувачів, які не можуть вимагати звітів, складених з урахуванням їхніх конкретних інформаційних потреб.

Мета фінансової звітності – надання інформації про фінансовий стан, фінансові результати діяльності та грошові потоки суб'єкта господарювання, яка є корисною для широкого кола користувачів при прийнятті ними економічних рішень.

Відповідно до МСФЗ 1 фінансова звітність повинна надавати інформацію про:

- активи;
- зобов'язання;
- власний капітал;
- доходи та витрати, у тому числі прибутки та збитки;
- внески власників та виплати власникам;

- рух грошових коштів.

Фінансова звітність, складена згідно з МСФЗ, задовольняє інформаційні потреби, що є загальними для всіх користувачів. Такі фінансові звіти не здатні забезпечити окремих користувачів усією інформацією, потрібною їм для прийняття рішень. Через це, окремі групи користувачів можуть встановлювати інші або додаткові вимоги до інформації. Наприклад, уряд країни може встановити додаткові звіти для визначення і контролю податків, керівництво підприємства може визначати склад і зміст внутрішньої звітності, яка необхідна для планування, контролю, прийняття рішень.

Згідно з МСФЗ 1 повний комплект фінансової звітності включає:

- Звіт про фінансовий стан на кінець періоду;
- Звіт про прибутки та збитки та інший сукупний дохід за період;
- Звіт про зміни у власному капіталі за період;
- Звіт про рух грошових коштів за період;
- Примітки, що містять стислий виклад суттєвих облікових політик та інші пояснення;
- Порівняльну інформацію стосовно попереднього періоду;
- Звіт про фінансовий стан на початок найбільш раннього порівняльного періоду, коли суб'єкт господарювання застосовує облікову політику ретроспективно або здійснює ретроспективний перерахунок статей своєї фінансової звітності, або коли він класифікує статті своєї фінансової звітності відповідно до вимог МСФЗ.

Призначення Звіту про фінансовий стан – надання інформації про фінансовий стан підприємства на певну дату.

Призначення Звіту про прибутки та збитки – надання інформації про доходи, витрати та фінансові результати діяльності підприємства за звітний період.

Призначення Звіту про зміни у власному капіталі – надання інформації

про зміни у власному капіталі звітного періоду.

Призначення Звіту про рух грошових коштів – надання інформації про надходження і витрачання грошових коштів внаслідок операційної, інвестиційної та фінансової діяльності протягом звітного року.

Призначення Викладу облікової політики та пояснювальних приміток – повне розкриття інформації про діяльність підприємства.

Жодний звіт не може надати всю потрібну користувачам інформацію, а тому всі компоненти фінансових звітів слід розглядати та інтерпретувати у комплексі.

Завдяки якісним характеристикам фінансових звітів інформація стає корисною і зрозумілою для користувачів фінансової звітності. Відповідно до МСФЗ якісні характеристики фінансової звітності включають:

- зрозумілість;
- доречність;
- достовірність;
- зі ставність.

Зрозумілість – це якість інформації, що подається у фінансових звітах, яка дає можливість користувачам її розуміння та однозначне тлумачення. При цьому враховується те, що користувачі мають необхідні базові знання.

Доречність – інформація є доречною, якщо вона впливає на рішення користувачів та допомагає їм оцінити минулі, теперішні та майбутні події, або підтверджує чи змінює їхні минулі оцінки.

Доречність інформації визначається:

- характером інформації;

Суттєва інформація – це така інформація, якщо її пропуск або неправильне відображення може вплинути на рішення користувачів, прийняті на основі фінансових звітів.

Суттєвість залежить від обсягу статті та помилки, допущеної у зв'язку з пропуском чи невірним відображенням. Несуттєві статті слід надавати у сукупності.

Достовірність інформації означає, що вона не містить помилок та необ'єктивних даних і користувачі можуть покластися на неї тою мірою, якою вона відображає, або, як очікується, буде відображати дійсний стан справ.

Достовірність інформації визначається:

- правдивістю подання;
- превалюванням сутності над формою;
- нейтральністю;
- обачністю;
- повнотою.

Правдиве подання інформації це:

- вибір і використання відповідної облікової політики;
- забезпечення основних якісних характеристик інформації;
- додаткове розкриття інформації.

Превалювання сутності над формою означає, що операції та інші події повинні обліковуватися, правдиво відображатися, а також повинні розкривати інформацію відповідно до їхньої сутності та економічної реальності, а не лише виходячи з їх юридичної форми. Сутність не завжди відповідає тому, що впливає з їх юридичної форми.

Наприклад: передача активу іншій стороні в оренду може розглядатися та подаватися у фінансовій звітності по різному. На практиці може відбуватися ситуація коли сутність операції не завжди відповідає умовам угоди, а саме:

- згідно з документами право власності на орендований актив не переходить іншій стороні, а на практиці актив зараховують на баланс орендаря;

- можуть існувати угоди про передачу активу іншій стороні, а він залишається у суб'єкта господарювання і приносить економічні вигоди, у такому випадку він повинен відображатися на балансі суб'єкта господарювання, хоча з юридичної точки зору він повинен бути на балансі

іншої сторони.

Нейтральність інформації означає, що інформація представлена у фінансових звітах об'єктивна та достовірна.

Вибір інформації, визнання об'єктів обліку, метод оцінки, достовірність її подання не повинні бути викривленими на користь певного користувача, а бути нейтральними. Фінансові звіти не є нейтральними, якщо вони впливають на прийняття рішення користувачів для досягнення певної мети.

Обачність інформації означає дотримання певної обережності при формуванні думки таким чином, щоб активи підприємства або дохід не були завищені, а зобов'язання та витрати занижені, оскільки фінансові звіти, у такому разі не будуть нейтральними, а значить і достовірними.

Наприклад, створення резерву сумнівних боргів на дебіторську заборгованість зменшує чисту реалізаційну вартість дебіторської заборгованості, до якої є сумніви в її погашенні дебіторами.

Повнота інформації означає відображення у фінансовій звітності інформації про всі операції та факти діяльності та їх можливі наслідки.

Зіставність характеризує можливість користувачі порівнювати:

- фінансові звіти за різні періоди;
- фінансові звіти різних суб'єктів господарювання.

Відповідно до МСФЗ суб'єкт господарювання подає порівняльну інформацію стосовно попереднього періоду щодо усіх сум, наведених у фінансовій звітності поточного періоду. Суб'єкт господарювання повинен включати порівняльну інформацію також в описову частину, якщо вона є доречною для розуміння фінансової звітності поточного періоду.

Сукупність однорідної інформації, що відображується у фінансових звітах, називають елементами фінансової звітності.

Елементи фінансової звітності – фінансові результати фінансово-господарських операцій та фактів, які об'єднані у категорії відповідно до їх економічного змісту.

Елементу Звіту про фінансовий стан – активи, зобов'язання, власний капітал.

Елементи звіту про фінансові результати – дохід, витрати, прибуток, збиток.

Елементи звіту про зміни власного капіталу – наприклад, зареєстрований капітал, додатковий капітал, резервний капітал, вилучений капітал, неоплачений капітал, чистий прибуток.

Елементи звіту про зміни власного капіталу у різних країнах мають свої відмінності.

Елементи поділяються на окремі статті, які можуть об'єднуватися в однорідні групи виходячи з певної класифікації. Визнання елементів фінансових звітів – це процес опису, оцінки та включення до фінансового звіту певної статті. Визнання передбачає словесний опис статті та визначення грошової суми, в якій елементи звітності мають бути відображені в фінансовій звітності.

Стаття визнається елементом фінансового звіту, якщо відповідає критеріям:

- існує ймовірність збільшення або зменшення майбутніх економічних вигод, пов'язаних з нею;
- оцінка (вартість або собівартість статті може бути достовірно визначена).

Концептуальні основи передбачають використання таких видів оцінок:

- історична вартість;
- поточна вартість;
- вартість реалізації;
- дисконтована вартість.

МСФЗ використовують ще один вид оцінки – це оцінка за справедливою вартістю. МСФО 13 «Оцінка справедливої вартості» надає визначення справедливої вартості – це ціна, яка була б отримана при продажу активу або сплачена при передачі зобов'язання між учасниками ринку на

дату оцінки.

Відповідно до Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку:

Актив – це ресурс, який контролюється підприємством у результаті минулих подій та, як очікується, забезпечить збільшення економічних вигод у майбутньому.

Умови визнання активу:

1. Суб'єкт господарювання отримав ресурс внаслідок минулих подій, операцій: придбання за кошти, виробництво; внески власників; обмін на інші активи; безоплатне надходження.

2. Отримані ресурси втілюють майбутні економічні вигоди.

Майбутні економічні вигоди можуть бути отримані внаслідок:

- реалізації;
- обміну на інші активи;
- використання;
- погашення зобов'язань;
- розподілу між власниками.

3. Вартість ресурсу може бути достовірно визначена.

Актив не визнається якщо:

- не виконується хоча б одна з умов визнання активу.

Приклад. Підприємство в 2016 році придбало депозитний сертифікат у банку терміном на 3 роки під 50% річних за 50 000 дол. США., визначивши цю суму як довгострокові фінансові інвестиції. 31.12.2016 р. були отримані відсотки від банку в сумі 25 тис. дол. США, а 1 вересня 2017 р. банк було оголошено банкрутом. У Балансі підприємства на 31.12. 2017 р. грошові кошти в сумі 50 000 дол. США не можуть бути визнані як актив, бо керівництво вважає малоімовірним, що фінансові інвестиції призведуть до надходження економічних вигод у вигляді доходів по відсотках у майбутньому, а номінальна вартість депозитного сертифікату буде відшкодована.

Зобов'язання – це теперішня заборгованість суб'єкта господарювання іншим юридичним або фізичним особам, що виникла внаслідок здійснених у

минулому операцій, подій, погашення якої в майбутньому, як очікується, призведе до зменшення ресурсів, що втілюють у собі економічні вигоди.

Умови визнання зобов'язання:

- є ймовірність зменшення економічних вигод у майбутньому внаслідок його виникнення;

- сума, за якою воно підлягає погашенню, може бути достовірно визначена.

Операції, що впливають на визнання зобов'язання внаслідок минулих подій:

- укладання угоди про придбання активу;

- придбання активів у кредит;

- отримання позики;

- нарахування податків і витрат, які будуть сплачені пізніше;

- забезпеченість майбутніх платежів.

Власний капітал – частина активів підприємства, що залишається після вирахування його зобов'язань.

Власний капітал визнається одночасно з визнанням активів чи зобов'язань, які призводять до його зміни. Оцінка власного капіталу визначається оцінкою відповідних активів і зобов'язань.

Дохід – це збільшення економічних вигод протягом облікового періоду у вигляді збільшення активів або зменшення зобов'язань, що призводить до зростання власного капіталу (за винятком зростання власного капіталу за рахунок внесків учасників).

Умови визнання доходу:

- відбувається зростання майбутніх економічних вигод, пов'язаних зі збільшенням активу або зі зменшенням зобов'язання;

- можна достовірно оцінити;

- покупцю передано право власності, ризик та винагороди, пов'язані з продукцією, товаром, послугами;

- відсутній контроль та управління реалізованої продукції, товару,

послуг.

Витрати – це зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, що призводить до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу внаслідок його вилучення або розподілу між власниками).

Умови визнання:

- існує зменшення майбутніх економічних вигод, пов'язаних зі зменшенням активів або зі збільшенням зобов'язань;

- зменшення майбутніх економічних вигод може бути достовірно визначено.

Приклад. Визначення елементів фінансової звітності внаслідок здійснення наступних господарських операцій:

Господарська операція	Елемент фінансової звітності
Благодійний внесок устаткування	Актив
Державний грант у формі грошових коштів	Актив
Собівартість реалізації	Витрати
Отримання товарів у кредит	Зобов'язання
Видані довгострокові векселі	Зобов'язання
Чистий прибуток	Власний капітал
Отримання позики	Зобов'язання
Збиток від курсових різниць	Витрати
Отримання відсотків	Дохід

Фінансові звіти в усіх країнах регламентуються на законодавчому рівні відповідними законами, інструкціями, методичними рекомендаціями, національними стандартами. В цих документах визначається диференційований перелік обов'язкових статей звіту про фінансовий стан, звіту про прибутки та збитки для малих, середніх і великих підприємств.

Підприємствам надається право самостійно використовувати додаткові статті, якщо це корисно для користувачів фінансової звітності.

Правовий аспект фінансової звітності у ринковій економіці зумовив законодавчий порядок у всіх країнах публікувати звіти про фінансову

діяльність підприємств, а саме Звіт про фінансовий стан та Звіт про прибутки та збитки та інший сукупний дохід.

Джерелами інформації для складання фінансової звітності є результативні рахунки, наприклад, рахунки фінансових результатів поточної діяльності, рахунки збитків та прибутків, рахунки балансу підприємства.

Склад обов'язкової фінансової звітності підприємств окремих країн:

Великобританія – Баланс, звіт про прибутки та збитки, звіт про рух грошових коштів, пояснювальна записка разом із консолідованою звітністю.

Італія - Обов'язково: Баланс, звіт про прибутки та збитки, пояснювальна записка, операційний звіт (звіт про поточну діяльність), звіт аудиторів; звіт про рух капіталу, звіт про рух грошових коштів.

Франція – Балансовий звіт, звіт про прибутки та збитки, коментарі до них.

США – Балансовий звіт, звіт про прибутки та збитки, звіт про рух грошових коштів, звіт про нерозподілений прибуток, звіт про акціонерний капітал.

Швейцарія – баланс, звіт про прибутки та збитки та примітки до нього, і додаток – звіт про рух фондів.

Кожна країна має свої особливості по складу фінансової звітності, але існують обов'язкові звіти для всіх країн – це баланс, звіт про прибутки та збитки і примітки до них.

У деяких країнах фінансова звітність включає звіт про нерозподілений прибуток, який може бути додатком до звіту про фінансові результати або подається окремо. Мета звіту – представити як чином розподілявся чистий прибуток та визначити нерозподілений прибуток на початок звітного періоду.

Фінансова звітність зарубіжних країн включає, як правило, додаткову інформацію за рахунками бухгалтерського обліку, аналіз економічних показників, інвестиційні проекти на майбутній період, іншу важливу інформацію для користувачів.

2.2 Звіт про фінансовий стан, його побудова, зміст і оцінка статей

Бухгалтерський баланс (Звіт про фінансовий стан) є основним звітом у всіх зарубіжних країнах – це звіт про фінансовий стан підприємства, який відображає його активи, пасиви та власний капітал у грошовому виразі на певну дату.

В основу бухгалтерського балансу будь-якої країни покладено основне бухгалтерське рівняння, що відображає взаємозв'язок між активами, пасивами (зобов'язаннями) та власним капіталом:

$$\text{Актив} = \text{Капітал} + \text{Зобов'язання}$$

Загальна схема американського балансу:

$$\text{Актив} = \text{Зобов'язання} + \text{Капітал}$$

Загальна схема Континентального балансу:

$$\text{Актив} = \text{Капітал} + \text{Зобов'язання}$$

Загальна схема англійського балансу:

$$\text{Актив} = \text{Зобов'язання} + \text{Капітал}$$

Бухгалтерське рівняння покладено в основу бухгалтерських балансів і звітів про прибутки та збитки у всіх зарубіжних країнах.

Побудова бухгалтерського балансу в різних країнах має свої відмінності. В більшості західноєвропейських країнах:

- статті балансу групуються і розміщуються згори донизу в міру зростання ліквідності господарських засобів;
- статті пасиву балансу групуються і розміщуються згори донизу за ознакою зменшення часу, необхідного для повернення боргів.

Ті країни, які використовують МСФЗ, статті балансу розміщують у порядку зростання ліквідності.

Наприклад, у країнах англо-американської системи обліку, Естонії статті балансу розміщують у порядку зменшення ліквідності.

Приклад. Групування статей активу за ознакою зростання ліквідності та групування статей пасиву за ознакою зменшення часу погашення.

Групування статей активу за ознакою зростання ліквідності:	Групування статей пасиву за ознакою зменшення часу погашення
Необоротні активи	Власний капітал
Нематеріальні активи	Власний капітал
Основні засоби	Залучений капітал
Довгострокові фінансові інвестиції	Довгострокові зобов'язання
Оборотні активи	Поточні зобов'язання
Запаси	
Дебіторська заборгованість	
Короткострокові фінансові інвестиції	
Грошові кошти	

Є країни, в яких статті балансу групуються у зворотному напрямку, наприклад США, Англія, Канада. В Італії на Німеччини статті балансу групуються за економічним змістом.

Побудова балансу в різних зарубіжних країнах має свої особливості та відмінності від інших. Так, форма балансу може мати вертикальну чи горизонтальну форму розміщення активу та пасиву, відрізняються і групування статей в активі та пасиві.

МСФЗ 1 містить мінімальний перелік статей, які слід наводити у звіті про фінансовий стан:

- основні засоби;
- інвестиційна нерухомість;
- нематеріальні активи;
- фінансові активи;
- інвестиції, обліковані із застосуванням методу участі в капіталі;
- біологічні активи;
- запаси;
- торговельна та інша дебіторська заборгованість;
- грошові кошти та їх еквіваленти;
- довгострокові активи, утримувані для продажу, та активи, включені у ліквідаційні групи, класифіковані як утримувані для продажу відповідно до МСФЗ 5 «Непоточні активи, утримувані для продажу, та припинена

діяльність»);

- торговельна та інша кредиторська заборгованість;
- забезпечення;
- фінансові зобов'язання;
- зобов'язання та активи щодо поточного податку, як визначено в МСБО 12 «Податки на прибуток»;
- відстрочені податкові зобов'язання та відстрочені податкові активи;
- зобов'язання, включені у ліквідаційні групи, класифіковані як утримувані для продажу відповідно до МСФЗ 5;
- неконтрольовані частки у власному капіталі;
- випущений капітал і резерви.

У міжнародній практиці є дві найважливіші форми подання балансу:

- двостороння (горизонтальна) форма, за якою активи підприємства розміщуються ліворуч (актив балансу), а зобов'язання і власний капітал – праворуч (пасив балансу), рівняння, на якому заснована структура балансу має вигляд:

$$\text{Активи} = \text{Зобов'язання} + \text{Власний капітал}$$

- одностороння (вертикальна) або послідовна форма, за якою послідовно, згори донизу, розміщуються актив і пасив балансу), рівняння, на якому заснована структура балансу має вигляд:

$$\text{Активи} - \text{Зобов'язання} = \text{Власний капітал}$$

$$\text{Активи} = \text{Зобов'язання} + \text{Власний капітал}$$

У деяких країнах обов'язкова форма балансу не встановлюється, наприклад в Швейцарії, тобто баланс може бути представлений в горизонтальній чи вертикальній формі. Однак законом встановлюється мінімально необхідна структура балансу.

Ті країни, які мають єдиний загальноприйнятий план рахунків, мають, як правило, регламентовану форму балансу. Ті країни, де суб'єкти господарювання розробляють власний план рахунків, форма балансу представлена у довільній формі, і законодавство лише регламентує

мінімальний набір інформації, яка повинна бути відображена у Звіті про фінансовий стан.

МСБО не визначають форму балансу, але містять вимоги, щодо розкриття певних статей активів, зобов'язань та власного капіталу. Статті, що підлягають розкриттю, можуть бути наведені безпосередньо у звіті або у примітках до нього.

МСФЗ передбачає два альтернативні підходи до подання статей у балансі:

- розмежування активів і зобов'язань на оборотні та не оборотні;
- подання активів і зобов'язань у порядку їхньої ліквідності.

Призначення відповідних активів, терміни погашення зобов'язань слід ураховувати у контексті операційного циклу.

Операційний цикл – проміжок часу між придбанням матеріалів, з яких розпочинається процес їх переробки, та реалізацією (після переробки) за гроші або інструмент, який вільно конвертується у гроші (вексель, чек тощо).

Критерії визнання активу оборотним, відповідно до МСФЗ 1:

- актив призначений для реалізації або використання в умовах звичайного операційного циклу;
- актив призначений для продажу;
- актив передбачено реалізувати протягом 12 місяців після звітного періоду;
- актив є грошовими коштами чи еквівалентами грошових коштів не має обмежень на їх використання;

Усі інші активи слід класифікувати як необоротні.

У зарубіжних країнах активи класифікуються на оборотні та необоротні, або на поточні та непоточні.

До складу поточних активів належать:

- грошові кошти та їх еквіваленти;
- короткострокові фінансові інвестиції, за умови що вони є ринковими та, як очікується, будуть реалізовані протягом 12 місяців з дати

балансу;

- дебіторська заборгованість покупців (замовників) пов'язана з реалізацією продукції;

- запаси, які є частиною звичайного операційного циклу підприємства, вважаються поточними, навіть якщо не очікується, що вони будуть реалізовані або використані протягом 12 місяців починаючи з дати балансу;

- дебіторська заборгованість та запаси, які не є частиною операційного циклу підприємства, відносять до складу поточних активів лише, якщо вони будуть реалізовані або спожиті протягом 12 місяці з дати балансу;

- витрати майбутніх періодів, якщо підлягають списанню протягом 12 місяців з дати балансу.

До складу непоточних активів включають - основні засоби, нематеріальні активи, довгострокову дебіторську заборгованість, фінансові інвестиції та інші активи, які не є поточними.

Критерії визнання зобов'язання поточним, відповідно МСФЗ 1:

- зобов'язання передбачається погасити в умовах звичайного операційного циклу;

- зобов'язання призначено для продажу;

- зобов'язання підлягає погашенню протягом 12 місяців після звітного періоду;

- зобов'язання не може бути відстрочено в односторонньому порядку без виконання певних умов на період протягом 12 місяців після звітного періоду.

Усі інші зобов'язання є непоточними.

До поточних зобов'язань належать:

- кредиторська заборгованість постачальникам і підрядникам за отримані від них товари, роботи, послуги;

- поточна заборгованість за розрахунками з бюджетом з податків та інших платежів;

- заборгованість з оплати праці;
- заборгованість зі страхування;
- авансові платежі замовників;
- короткострокові кредити банку;
- нараховані доходи (дивіденди, відсотки тощо).

Зобов'язання, пов'язані з витратами, які виникають у процесі нормального операційного циклу є поточними навіть тоді, коли термін погашення їх настає після ніж 12 місяців від дати балансу (придбання сировини, оплата комунальних послуг, оплата праці персоналу тощо).

Зобов'язання, не пов'язані з операційним циклом підприємства вважають поточними лише за умови, що їх потрібно погасити протягом 12 місяців починаючи з дати балансу.

Не поточними зобов'язаннями є:

- облігації, що підлягають сплаті;
- зобов'язання з фінансової оренди ;
- зобов'язання з пенсійних програм;
- довгострокові кредити банку.

Для визначення балансової вартості активів використовуються такі види оцінки:

історична (фактична) собівартість – сума грошових коштів, їх еквівалентів або інших форм компенсації, наданих на момент отримання активу;

історична собівартість придбаних активів визначається:

історична собівартість придбаних активів = ціна придбання – знижки + витрати, необхідні для їх доставки + витрати, необхідні для їх використання за призначенням.

поточна (відновлювальна) собівартість - сума грошових коштів, їх

еквівалентів або інших форм компенсації, яку потрібно було б витратити для придбання такого самого або аналогічного активу на поточний момент (дату балансу);

чиста вартість реалізації – ціна реалізації активу в умовах звичайної господарської діяльності за вирахуванням витрат на завершення його виробництва та на збут;

Чиста вартість реалізації визначається:

Ціна реалізації активу – розрахункові витрати на завершення – витрати на збут;

ринкова вартість - чиста вартість його придбання або реалізації на активному ринку.

Приклад. Ціна реалізації активу – 300 дол. США, собівартість готової продукції – 240 дол. США, вартість незавершеного виробництва – 48 дол. США, витрати на збут – 30 дол. США.

Чиста вартість реалізації активу = $300 - 48 - 30 = 222$ дол. США

ринкова вартість – чиста вартість придбання або реалізації на активному ринку;

сума очікуваного відшкодування – сума, яку підприємство сподівається отримати у результаті майбутнього використання активу, включаючи його ліквідаційну вартість;

теперішня вартість – теперішня (дисконтована) вартість майбутніх чистих грошових надходжень, які очікуються від використання активу в умовах звичайної господарської діяльності;

справедлива вартість – сума, за якою актив може бути обміняний в операції між обізнаними, зацікавленими та незалежними сторонами.

Для визначення балансової вартості зобов'язань використовують такі види оцінки:

історична вартість – сума надходжень, отриманих в обмін на нього або суму грошових коштів чи їх еквівалентів, які підлягають сплаті для погашення зобов'язань у процесі звичайної господарської діяльності;

поточна собівартість - сума не дисконтованих грошових коштів чи їх еквівалентів, які були б потрібні для погашення зобов'язання на дату балансу
вартість розрахунку (платежу) - сума не дисконтованих грошових коштів чи їх еквівалентів, що, як очікується будуть сплачені для погашення зобов'язань у процесі звичайної господарської діяльності;

теперішня вартість – теперішня (дисконтова) вартість майбутніх чистих грошових платежів, що, як очікується, потрібні для погашення зобов'язань у процесі звичайної господарської діяльності;

справедлива вартість - сума, за якою може бути погашене зобов'язання в операції між обізнаними, зацікавленими та незалежними сторонами.

Власний капітал визнається одночасно з визнанням активів чи зобов'язань, які призводять до його зміни. У зв'язку з цим оцінка власного капіталу визначається оцінкою відповідних активів і зобов'язань.

Власний капітал в більшості країн представляється у вигляді: власного капіталу власників компанії, акціонерного (статутного) капіталу за номінальною, неномінальною та оголошеною вартістю, внесеного (чи оплаченого) капіталу, внесеного (чи оплаченого) капіталу, що перевищує номінальну (або оголошену) вартість акціонерного капіталу, іншого внесеного, чи оплаченого капіталу, нерозподіленого прибутку.

Баланс по змісту розглядається:

- в італійській школі бухгалтерського обліку як рівняння прав і зобов'язань;

- у французькій школі, як рівняння витрат і доходів;

- у німецькій, як рівняння дебетових та кредитових сальдо.

Баланс по відношенню до рахунків бухгалтерського обліку - в італійській та французькій школах обліку витікає із рахунків, в німецькій школі навпаки - рахунки витікають із балансу.

Приклади відображення статей активу балансу Німеччини у порядку збільшення ліквідності та США у порядку зменшення ліквідності:

Актив балансу Німеччини	Актив балансу США
Необоротні активи	Поточні активи
Нематеріальні активи	Грошові кошти
Основні засоби	Короткострокові інвестиції
Фінансові вкладення	Рахунки до отримання
Оборотні активи	Товарно-матеріальні запаси
Товарно-матеріальні запаси	Передплачені поточні витрати
Рахунки до отримання	Інші поточні активи
Грошові кошти	Довгострокові активи
Попередньо оплачені витрати та відкладена виручка	Основні засоби
	Нематеріальні активи
	Передплачені витрати майбутніх періодів
	Інвестиції та фонди
	Інші не поточні активи

Не зважаючи на те, що статті активу балансу можуть бути розміщені у порядку збільшення ліквідності, чи зменшення ліквідності, у балансах усіх зарубіжних країнах активи балансу поділяються на поточні та непоточні.

Пасив балансу у всіх зарубіжних країнах складається з розділів: короткострокові зобов'язання, довгострокові зобов'язання, власний капітал.

Статті пасиву балансу розміщуються у порядку зменшення строків погашення або в порядку збільшення строків погашення.

Приклади відображення статей пасиву балансу Німеччини у порядку збільшення ліквідності:

Пасив балансу
Власний капітал
Статутний капітал за підпискою
Капітальні резерви
Резерви із прибутку
Нерозподілений прибуток (збиток) минулих періодів
Фінансовий результат звітного періоду
Спеціальні статті для податкових цілей
Нарахування
Нарахування пенсійних зобов'язань
Нараховані податки
Інші нарахування
Кредиторська заборгованість

2.3 Звіт про прибутки та збитки, його зміст і формати

Звіт про прибутки та збитки та інший сукупний дохід – це звіт про доходи, витрати та фінансові результати діяльності підприємства. У різних країнах цей звіт може мати різну назву: звіт про прибуток; рахунок прибутків і збитків; звіт про операції.

Основна мета звіту – надати інформацію користувачам про формування фінансового результату діяльності підприємства. Основними елементами Звіту про прибутки та збитки є доходи та витрати, прибутки та збитки.

Звіт про прибутки та збитки та інший сукупний дохід (звіт про сукупний дохід) має подавати, окрім розділів прибутку чи збитку та іншого сукупного доходу:

- прибуток та збиток;
- загальний інший сукупний дохід;
- сукупний дохід за період, який є сумою прибутку чи збитку та іншого сукупного доходу.

Якщо суб'єкт господарювання подає окремий звіт про прибутки та збитки, то він не подає розділ прибутків та збитків у звіті, у якому подається сукупний дохід.

Дохід – це збільшення економічних вигод у вигляді збільшення активів або зменшення зобов'язань, що призводить до зростання власного капіталу підприємства (за винятком зростання капіталу за рахунок внесків учасників). Згідно з МСБО доходи від операційної діяльності включають: дохід від реалізації продукції, дохід від реалізації товарів, дохід від надання послуг та виконання робіт, інший операційний дохід.

Витрати – це зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, що призводить до зменшення власного капіталу підприємства (за винятком зменшення капіталу внаслідок його вилучення або розподілу між власниками).

Операційні витрати залежно від їхньої класифікації можуть наводитися в Звіті про прибутки та збитки за функціями витрат (групування за функціями: виробництво, збут, адміністративні витрати, інші операційні витрати), або за характером (елементами) витрат (групування за однорідними економічними елементами: матеріали, оплата праці, амортизаційні витрати тощо).

Зіставлення доходів і витрат, визнаних у Звіті про прибутки та збитки, дає змогу визначити чистий результат (прибуток або збиток) діяльності підприємства за звітний період.

Структура Звіту про прибутки та збитки ґрунтується на класифікації діяльності підприємства. Діяльність підприємства складається:

- операційна (основна) діяльність;
- фінансова діяльність;
- інша діяльність.

Класифікація діяльності дає можливість прогнозувати фінансові результати підприємства та допомагає користувачам зрозуміти досягнуті фінансові результати.

МСБО не визначають форму Звіту про прибутки та збитки, але містять вимоги про розкриття певних статей доходів і витрат, визначають мінімальний перелік статей, які мають бути відображені безпосередньо у Звіті про прибутки та збитки - це:

- дохід;
- фінансові витрати;
- частка прибутку або збитку асоційованих компаній або спільних підприємств, які обліковуються за методом участі в капіталі;
- податкові витрати;
- одну суму підсумку припинених видів діяльності відповідно до МСФЗ 5.

У зарубіжних країнах застосовують різні формати Звіту про прибутки та збитки. Формат Звіту про прибутки та збитки може подаватися:

- на операційній основі - горизонтальний та вертикальний, вертикальний може бути одноступеневий та багатоступеневий;

- на основі елементів витрат – вертикальний та горизонтальний.

Горизонтальний формат, який має двосторонню форму (ліворуч наводяться доходи, а праворуч – витрати), нечасто зустрічається на практиці.

Звіт про прибутки та збитки на операційній основі передбачає групування операційних витрат за функціями бізнесу (виробництво, збут, дослідження, управління) та може мати одноступеневу або багатоступеневу форму.

Звіт за одноступеневим форматом складається з двох розділів:

- перший розділ – це перелік усіх доходів, одержаних підприємством за звітний період;

- другий розділ – це перелік усіх витрат підприємства за звітний період.

Різниця між загальною сумою доходів та загальною сумою витрат визначає фінансовий результат (прибуток чи збиток).

Звіт за багатоступеневим форматом містить інформацію, котра показує послідовний процес формування кінцевого фінансового результату. Крім чистого прибутку, такий звіт містить проміжні показники фінансових результатів: валовий дохід (прибуток), прибуток основної діяльності (операційний прибуток), результат фінансової та іншої діяльності, прибуток до оподаткування, чистий прибуток.

Простішим форматом є одноступеневий формат, але вважається, що він не повністю забезпечує інформаційні потреби користувачів, оскільки не відокремлює результати основної діяльності та інші прибутки і збитки.

Наявність двох форматів Звітів про прибутки та збитки зумовлена існуванням двох основних моделей бухгалтерського обліку англо-саксонської та континентальної.

У зарубіжних країнах національні вимоги до складання звіту про прибутки та збитки передбачають різні підходи до їх побудови (рис 2.1).

Рисунок 2.1 - Формати Звіту про прибутки та збитки у зарубіжних країнах

Наприклад, форми звіту про прибутки та збитки окремих країн:

Країна	Форма звіту про прибутки та збитки
Франція, Бельгія	Горизонтальний, вертикальний, витратний
Німеччина	Вертикальний, витратний
Іспанія	Горизонтальний, витратний
Велика Британія	Горизонтальний, вертикальний, операційний

Відповідно до МСБО 1 суб'єкт господарювання повинен подавати аналіз витрат, визнаних у прибутку чи збитку із застосуванням класифікації, яка базується на:

- характері витрат, або
- функції витрат, залежно від того, який аналіз забезпечує обґрунтовану та більш доречну інформацію.

Витрати поділяються на підкласи з метою виділення компонентів фінансових результатів діяльності, які можуть різнитися за періодичністю, потенціалом прибутку або збитку та передбачуваністю.

Аналіз витрат проводять за методом «характеру витрат» і не розподіляє за функціями. Наприклад, амортизація, придбання матеріалів, транспортні витрати, виплати працівникам, витрати на рекламу.

Приклад класифікації за методом характеру витрат.

Дохід від продажу	X
Інший дохід	X
Зміни запасів готової продукції та незавершеного виробництва	X
Сировина та витратні матеріали	X
Витрати на виплату працівникам	X
Витрати на амортизацію	X
Інші витрати	X
Витрати, всього	(X)
Прибуток до оподаткування	X

Друга форма аналізу – це метод «функції витрат», або «собівартості реалізації», згідно з яким витрати класифікують відповідно до їх функцій як

частини собівартості чи, наприклад витрат на збут або адміністративну діяльність. Згідно з цим методом розкривається, як мінімум, інформація про собівартість реалізації окремо від інших витрат. Цей метод може надавати більш доречну інформацію, ніж класифікація витрат за характером, але розподіл витрат на функції може вимагати довільного розподілу та значного судження.

Приклад класифікації витрат за методом функції витрат:

Дохід від продажу	X
Собівартість реалізації	(X)
Валовий прибуток	X
Інший дохід	X
Витрати на збут	(X)
Адміністративні витрати	(X)
Інші витрати	(X)
Прибуток до оподаткування	X

Для англо - саксонської моделі бухгалтерського обліку – облік витрат має функціональну ознаку. Для цього використовують рахунки: «Виробництво», «Виробничі накладні витрати», «Витрати на збут», «Загальні адміністративні витрати». Групування даних за статтями витрат, видами продукції та центрами відповідальності здійснюється через відповідну організацію аналітичного обліку. Шляхом зіставлення доходів і витрат на рахунку «Прибутки та збитки» визначається чистий прибуток, який списується на рахунок «Нерозподілений прибуток».

Наприклад. У компанії «Гонг» за 2017 рік відбулися господарські операції, які призвели до отримання доходу внаслідок здійснених витрат, які були понесені для отримання цього доходу (дол. США):

1. Собівартість реалізованої продукції - 80 000
2. Витрати на збут - 600
3. Загальні адміністративні витрати - 9 000
4. Витрати на відсотки - 300

5. Дохід від реалізації продукції	- 150 000
6. Отримані дивіденди	- 400
7. Податок на прибуток	- 14520

На рахунку «Прибутки та збитки» визначається чистий прибуток шляхом зіставлення доходів і витрат звітного періоду – по дебету рахунку відображаються витрати, за кредитом рахунку відображаються доходи:

Рахунок «Прибутки та збитки»

Дебет		Кредит	
1. Собівартість реалізованої продукції -	80 000	5. Дохід від реалізації продукції -	150 000
2. Витрати на збут -	600	6. Отримані дивіденди -	400
3. Адміністративні витрати -	9 000		
4. Витрати на відсотки -	300		
7. Податок на прибуток -	14 520		
Об.	104 420	Об.	150 400
		Сальдо	45 980

За даними рахунку «Прибутки та збитки» складається Звіт про прибутки та збитки за методом функції витрат або «собівартості реалізованої продукції» тобто витрати класифікують відповідно до їх функцій: собівартість реалізованої продукції, витрати та збут, адміністративні витрати (табл.2.2).

Таблиця 2.2 - Звіт про прибутки та збитки АТ «Гонг»

Стаття	Сума, дол. США
Дохід від реалізації продукції	150 000
Собівартість реалізованої продукції	80 000
Валовий прибуток	70 000
Витрати на збут	600
Загальні адміністративні витрати	9 000
Операційний прибуток	60 400
Отримані дивіденди	400
Витрати на відсотки	300
Прибуток до оподаткування	60 500
Податок на прибуток	14 520
Чистий прибуток	45 980

Для континентальної (європейської) моделі бухгалтерського обліку – облік доходів і витрат відбувається в автономних системах рахунків:

- рахунків фінансового обліку: періодичний облік запасів, витрати групуються за елементами, доходи за видами діяльності, визначається загальний фінансовий результат;

- рахунків управлінського обліку: постійний облік запасів, калькулювання собівартості продукції, облік за центрами відповідальності.

Рахунки фінансового та управлінського обліку не кореспондують між собою. Взаємозв'язок між ними відбувається за допомогою спеціальних рахунків управлінського обліку, на які переносяться (без бухгалтерських записів) дані фінансового обліку про елементи витрати і запаси.

У системі рахунків фінансового обліку протягом звітного періоду витрати відображаються на рахунках за елементами, в кінці звітного періоду списуються в дебет рахунку «Фінансові результати».

Наприклад. Для визначення фінансового результату компанії США необхідна інформація (дол. США):

1. Залишки незавершеного виробництва та готової продукції на початок періоду – 28 000

2. Залишки незавершеного виробництва та готової продукції на кінець періоду – 38 500

3. Залишки запасів (матеріалів, НЗВ, ГП) на початок періоду – 112 400

4. Залишки запасів (матеріалів, НЗВ, ГП) на кінець періоду – 62 300

5. Матеріальні витрати - 21 000

6. Витрати на персонал – 57 600

7. Витрати на амортизацію – 10 500

8. Витрати на відсотки – 300

9. Зовнішні послуги – 11 000

10. Податок на прибуток – 14 520

11. Дохід від реалізації продукції – 150 000

12. Отримані дивіденди – 400

Рахунок «Фінансові результати»

Дебет	Кредит
3. Залишки запасів (матеріалів, НЗВ, ГП) на початок періоду – 112 400	11. Дохід від реалізації продукції – 150 000
6. Витрати на персонал – 57 600	12. Отримані дивіденди – 400
7. Витрати на амортизацію – 10 500	4. Залишки запасів (матеріалів, НЗВ, ГП) на кінець періоду – 62 300
8. Витрати на відсотки – 300	
9. Зовнішні послуги – 11 000	
10. Податок на прибуток – 14 520	
Об. 206 320	Об. 252 300
	С. 45 980

Сальдо рахунку «Фінансові результати» показує чистий прибуток. На підставі даних рахунку «Фінансові результати», а також іншої інформації складається Звіт про прибутки та збитки методом характеру витрат (табл.2.3.).

Витрати об'єднуються за характером та не перерозподіляються за функціями.

Таблиця 2.3 - Звіт про прибутки та збитки ВАТ «Гонг»

Стаття	Сума, дол. США
Дохід від реалізації продукції	150 000
Зміна залишків незавершеного виробництва та готової продукції	+10 500
Матеріальні витрати	21 000
Інші зовнішні послуги	11 000
Витрати на персонал	57 600
Витрати на амортизацію	10 500
Операційний прибуток	60 400
Отримані дивіденди	400
Витрати на відсотки	300
Прибуток до оподаткування	60 500
Податок на прибуток	14 520
Чистий прибуток	45 980

У Великій Британії більшість великих компаній включає у фінансову звітність:

- звіт про прибутки та збитки;

- зведений звіт про прибутки та збитки.

Оформлення звіту про прибутки та збитки у різних компаніях відрізняється. Є кілька звітних форм, в яких дані групуються по різному, витрати можуть бути представлені двома методами:

- за характером витрат;
- методом витрат.

Зведений звіт про прибутки та збитки складається на підставі інформації двох звітів: Звіту про фінансовий стан та звіту фінансові результати. Вважається, що зведений звіт про прибутки та збитки є головним джерелом оцінки операційної та фінансової діяльності компанії.

Зведений звіт про прибутки та збитки містить:

- прибуток за звітний фінансовий рік;
- усі можливі зміни вартості активів компанії, що сталися упродовж звітного періоду;
- будь які зміни у курсах валют, що могли вплинути на ціну інвестицій компанії.

Приклад звіту про фінансові результати компанії Великої Британії:

Стаття	Сума (у млн. фунтів стерлінгів)
Дохід від реалізації продукції	1 000
Собівартість реалізованої продукції	(650)
Валовий прибуток	350
Адміністративні витрати	(100)
Витрати на збут	(150)
Операційний прибуток	100
Прибуток від продажу необоротних активів	1
Сплата відсотків за кредити	(11)
Прибуток до оподаткування	90
Податок на прибуток	(30)
Прибуток станом на кінець фінансового року	60
Дивіденди	(20)
Нерозподілений прибуток	40

Використовуючи інформацію балансу та коментарі до балансу складається Зведений звіт про прибутки та збитки (табл. 2.5):

Таблиця 2.5 - Зведений звіт про прибутки та збитки

Стаття	Сума (у млн. фунтів стерлінгів)
Прибуток за фінансовий рік	60
Нерозподілений залишок від переоцінки активів	10
Непокриті витрати від зниження вартості інвестицій	(2)
Сума	68
Знецінення інвестицій в іноземні компанії внаслідок коливань курсів валют	(6)
Нерозподілений прибуток фінансового року	62
Коригування	(20)
Підсумкові показники прибутків та збитків за фінансовий рік	42

2.4 Призначення та методика складання Звіту про рух грошових коштів

Звіт про рух грошових коштів є обов'язковим у складі фінансової звітності підприємств розвинених зарубіжних країн. Зміст і методика складання звіту визначаються МСБО 7 «Звіт про рух грошових коштів».

Головне призначення Звіту про рух грошових коштів – надати користувачам інформацію про те, з яких джерел надходили гроші на підприємство, по яких напрямках і на які цілі витрачались гроші, як змінився залишок грошових коштів за звітний період.

Інформація про грошові потоки суб'єкта господарювання є корисною, оскільки вона надає користувачам фінансової звітності основу для оцінки спроможності суб'єкта господарювання генерувати грошові кошти та їх еквіваленти, а також потреби суб'єкта господарювання щодо використання цих грошових потоків. Економічні рішення, що їх приймають користувачі, вимагають оцінки спроможності суб'єкта господарювання генерувати грошові кошти та їх еквіваленти, а також їх часу та визначеності.

МСБО 7 встановлює вимоги до подання та розкриття інформації про рух грошових коштів.

Рух грошових коштів відображається у звіті по трьох видах діяльності: операційна (основна) діяльність, інвестиційна діяльність, фінансова діяльність, що полегшує аналіз руху грошових коштів, дає змогу оцінити раціональність використання коштів, напрямки діяльності підприємства, платоспроможність, скласти прогноз подальшого розвитку.

Операційна діяльність – це основна діяльність суб'єкта господарювання, яка приносить дохід, а також інші види діяльності, які не є інвестиційною або фінансовою діяльністю.

Приклади грошових потоків від операційної діяльності:

- надходження грошових коштів від продажу товарів та надання послуг;
- надходження грошових коштів від роялті, авторських гонорарів, комісійних, а також інший дохід;
- виплати грошових коштів постачальникам товарів та послуг;
- виплати грошових коштів працівникам та виплати за їх дорученням;
- надходження грошових коштів і виплати грошових коштів страхової компанії за премії та позови, ануїтети та інші виплати за полісами;
- виплати грошових коштів або компенсація податків на прибуток, якщо вони конкретно не ототожнюються з фінансовою або інвестиційною діяльністю;
- надходження і виплати грошових коштів за контрактами, укладеними для дилерських або торговельних цілей

Інвестиційна діяльність – це придбання і продаж довгострокових активів, а також інших інвестицій, які не є еквівалентами грошових коштів.

Приклади грошових потоків від інвестиційної діяльності:

- виплати грошових коштів для придбання основних засобів, нематеріальних активів та інших довгострокових активів.
- надходження грошових коштів від продажу основних засобів, нематеріальних активів, а також інших довгострокових активів;

- виплати грошових коштів для придбання власного капіталу або боргових інструментів інших суб'єктів господарювання, а також часток у спільних підприємствах (інші, ніж виплати за інструменти, що визнаються як еквіваленти грошових коштів або утримуються для дилерських чи торговельних цілей);

- надходження грошових коштів від продажу власного капіталу або боргових інструментів інших суб'єктів господарювання, а також часток у спільних підприємствах (інші, ніж надходження за інструменти, що визнаються як еквіваленти грошових коштів або утримуються для дилерських чи торговельних цілей);

- аванси грошовими коштами та позики, надані іншим сторонам (інші, ніж аванси і позики, здійснені фінансовою установою);

- надходження грошових коштів від повернення авансів та позик (інших, ніж аванси та позики фінансової установи), наданих іншим сторонам;

- виплати грошових коштів за ф'ючерсними і форвардними контрактами, опціонами та контрактами «своп», окрім випадків, коли такі контракти укладаються для дилерських чи торговельних цілей або виплати класифікуються як фінансова діяльність;

- надходження грошових коштів від ф'ючерсних і форвардних контрактів, опціонів та контрактів «своп», окрім випадків, коли такі контракти укладаються для дилерських чи торговельних цілей або надходження класифікуються як фінансова діяльність.

Фінансова діяльність – діяльність, що спричиняє зміни розміру та складу вкладеного капіталу та запозичень суб'єкта господарювання.

Приклади грошових потоків від фінансової діяльності.

- надходження грошових коштів від випуску акцій або інших інструментів власного капіталу;

- виплати грошових коштів власникам для придбання або викупу раніше випущених акцій суб'єкта господарювання;

- надходження грошових коштів від випуску незабезпечених боргових зобов'язань, позик, векселів, облігацій, іпотек, а також інших короткострокових або довгострокових позик;

- виплати грошових коштів для погашення позик;

- виплати грошових коштів орендарем для зменшення існуючої заборгованості, пов'язаної з фінансовою орендою.

Інформація про рух грошових коштів у результаті операційної діяльності може бути наведена із застосуванням прямого або непрямого методів.

При використанні прямого методу для визначення чистої зміни грошових коштів внаслідок операційної діяльності у Звіті про рух грошових коштів послідовно наводяться всі основні класи (статті) надходжень та видатків, різниця яких показує приріст або зменшення грошових коштів.

Непрямий метод передбачає відображення у Звіті про рух грошових коштів суми чистого прибутку (збитку), яка згодом послідовно коригується до величини чистої зміни грошових коштів виключенням впливу не грошових операцій та операцій, пов'язаних з інвестиційною та фінансовою діяльністю.

Коригування здійснюється з метою врахування впливу:

- змін у складі запасів, операційної дебіторської та кредиторської заборгованості;

- не грошових операцій;

- доходів і витрат пов'язаних з інвестиційною та фінансовою діяльністю.

Послідовність визначення руху коштів в результаті операційної діяльності за непрямим методом:

1.Перенос показника прибутку до оподаткування та надзвичайних статей.

2. Визначення прибутку від операційної діяльності до зміни в чистих оборотних активах:

Чистий прибуток до оподаткування та надзвичайних статей	
(+)	
Амортизація основних засобів	
(+)	
Амортизація нематеріальних активів	
Зміна суми забезпечень:	
збільшення (+)	зменшення (-)
Фінансовий результат від нереалізованих курсових різниць	
збиток (+)	прибуток (-)
Фінансовий результат від реалізації основних засобів і нематеріальних активів	
збиток (+)	прибуток (-)
Фінансовий результат від інвестиційної діяльності	
збиток (+)	прибуток (-)
Витрати на сплату процентів (-)	
=	
Прибуток (збиток) від операційної діяльності до зміни в чистих оборотних активах	

3. Визначення грошових коштів від операційної діяльності:

Прибуток (збиток) від операційної діяльності до зміни в чистих оборотних активах	
Зміна оборотних активів	
зменшення (+)	збільшення (-)
Зміна витрат майбутніх періодів	
зменшення (+)	збільшення (-)
Зміна поточних зобов'язань	
збільшення (+)	зменшення (-)
Зміна доходів майбутніх періодів	
збільшення (+)	зменшення (-)
=	
Грошові кошти від операційної діяльності	

4. Визначення суми чистого надходження (видатку) до надзвичайних статей:

Грошові кошти від операційної діяльності
-
Сплачені проценти
-
Сплачені податки з прибутку
=
Чисті надходження (видаток) до надзвичайних статей

5. Визначення суми чистого надходження (видатку) від операційної діяльності:

Чисті надходження (видаток) до надзвичайних статей
Рух коштів внаслідок надзвичайних статей
Надходження (+)   видаток (-)
=
Чисті надходження (видаток) від операційної діяльності

Рух грошових коштів у результаті операційної діяльності визначається:

Прямим методом:

Надходження – Видаток = Грошові кошти від операційної діяльності

Непрямим методом:

Чистий прибуток (збиток) + (-) коригування = Грошові кошти від операційної діяльності

Алгоритм трансформування прибутку (збитку непрямим методом) наведений у табл. 2.6.

Інформацію про рух грошових коштів внаслідок інвестиційної та фінансової діяльності необхідно подавати в звіті лише прямим методом.

Рух грошових коштів у результаті інвестиційної діяльності визначається:

Надходження – Видаток = Грошові кошти від інвестиційної діяльності.

Рух грошових коштів у результаті фінансової діяльності визначається:

Надходження – Видаток = Грошові кошти від фінансової діяльності.

**Таблиця 2.6 - Алгоритм трансформування прибутку (збитку)
непрямим методом**

Статті балансу	Зміни необхідні для трансформування чистого прибутку в стан грошових коштів від операційної діяльності	
	Додаються до чистого прибутку	Віднімаються від чистого прибутку
Амортизація необоротних активів	+	
Збільшення суми забезпечень майбутніх витрат	+	
Зменшення суми забезпечень майбутніх витрат		-
Зменшення поточних активів (крім грошових коштів і фінансових інвестицій)	+	
Збільшення поточних активів (крім грошових коштів і фінансових інвестицій)		-
Збільшення поточних зобов'язань	+	
Зменшення поточних зобов'язань		-
Збільшення витрат майбутніх періодів		-
Зменшення витрат майбутніх періодів	+	
Нереалізований збиток від курсових різниць щодо залишку грошових коштів та їх еквівалентів	+	
Нереалізований прибуток від курсових різниць щодо залишку грошових коштів та їх еквівалентів		-
Збитки від інвестиційної та фінансової діяльності	+	
Прибутки від інвестиційної та фінансової діяльності		-
Сплачені податки на прибуток	-	
Сплачені відсотки	-	
Чисті надходження коштів від надзвичайних статей	+	
Чистий видаток коштів від надзвичайних статей		-

МСБО 7 заохочує підприємства до застосування прямого методу, який надає корисну інформацію для оцінки майбутнього руху грошових коштів.

Практика свідчить, що в більшості зарубіжних країн перевагу віддають більш простому непрямому методу. В США непрямий метод застосовують 97,5 відсотка компаній, в Іспанії він є обов'язковим, в Австралії обов'язковим є прямий метод.

Приклад складання Звіту про рух грошових коштів (США) за прямим методом наведений в табл. 2.7.

Таблиця 2.7 - Звіт про рух грошових коштів

за _____ рік

(прямий метод), дол. США

Рух грошових коштів від поточної діяльності	
Надходження грошових коштів:	
Реалізація	706 000
Отримані відсотки	<u>6 000</u> 712 000
Вибуття грошових коштів:	
Придбання товарів	-547 000
Операційні витрати	-103 000
Сплачені відсотки	-23 000
Податок на прибуток	<u>-9 000</u> - <u>682 000</u>
Стан грошових коштів від поточної діяльності	30 000
Рух грошових коштів від інвестиційної діяльності	
Придбання цінних паперів	- 78 000
Реалізація цінних паперів	102 000
Придбання основних засобів	- 120 000
Реалізація нематеріальних активів	<u>5 000</u>
Стан грошових коштів від інвестиційної діяльності	- 91 000
Рух грошових коштів від фінансової діяльності	
Погашення облігацій	- 50 000
Випуск звичайних акцій	150 000
Виплата дивідендів	<u>- 8 000</u>
Стан грошових коштів від фінансової діяльності	92 000
Зміна грошових коштів	31 000
Грошові кошти на початок року	<u>15 000</u>
Грошові кошти на кінець року	<u>46 000</u>
Перелік не грошових операцій, пов'язаних з інвестиційною та фінансовою діяльністю	
Випущені облігації під придбання основних засобів	<u>100000</u>

Приклад складання Звіту про рух грошових коштів (США) за непрямим методом наведений у табл. 2.8.

Таблиця 2.8 - Звіт про рух грошових коштів
за _____ рік
(непрямий метод), дол. США

Рух грошових коштів від поточної діяльності	
Чистий прибуток	16 000
Коригування чистого прибутку до стану грошових коштів від поточної діяльності	
Амортизація	37 000
Прибуток від реалізації цінних паперів	- 12 000
Збитки від реалізації основних засобів	3 000
Зменшення рахунків до отримання	8 000
Збільшення товарних запасів	- 34 000
Зменшення витрат майбутніх періодів	4 000
Збільшення рахунків до сплати	7 000
Збільшення нарахованих зобов'язань	3 000
Зменшення нарахованого податку на прибуток	- 2 000 14 000
Стан грошових коштів від поточної діяльності	30 000
Рух грошових коштів від інвестиційної діяльності	
Придбання цінних паперів	- 78 000
Реалізація цінних паперів	102 000
Придбання основних засобів	- 120 000
Реалізація основних засобів	<u>5 000</u>
Стан грошових коштів від інвестиційної діяльності	- 91 000
Рух грошових коштів від фінансової діяльності	
Погашення облігацій	- 50 000
Випуск звичайних акцій	150 000
Виплата дивідендів	- <u>8 000</u>
Стан грошових коштів від фінансової діяльності	<u>92 000</u>
Зміни грошових коштів	31 000
Грошові кошти на початок року	<u>15 000</u>
Грошові кошти на кінець року	<u>46 000</u>
Перелік не грошових операцій, пов'язаних з інвестиційною та фінансовою діяльністю	
Випущені облігації під придбання основних засобів	<u>100000</u>

Різниця між цими двома звітами тільки в розділі - рух грошових коштів від поточної діяльності. Рада по бухгалтерським стандартам США (FASB)

рекомендує при складанні звіту про рух грошових коштів використовувати прямий метод, але компанії можуть використовувати і непрямий метод. Слід звернути увагу на особливість звіту про рух грошових коштів США - не грошові операції відображаються в звіті окремим рядком. МСБО 7 не передбачає відображати не грошові операції в звіті.

МСБО 7 не визначає формат Звіту про рух грошових коштів і перелік статей за кожним видом діяльності, але містить конкретні вимоги та пояснення щодо: надзвичайних статей, відсотків і дивідендів, податків на прибуток, інвестицій у дочірні, асоційовані та спільні підприємства, придбання і реалізація дочірніх підприємств та інших господарських одиниць, руху грошових коштів у іноземній валюті, розкриття інформації про окремі аспекти руху грошових коштів.

У Звіті про рух грошових коштів, який складається за непрямим методом, основна увага зосереджується на розрахунку змін оборотних активів та поточних зобов'язань для визначення грошових потоків від операційної діяльності. Це є відповідальним етапом складання звіту, оскільки до такого розрахунку не включаються зміни, що відбулися у результаті не грошових операцій та операцій, пов'язаних з фінансовою та інвестиційною діяльністю. Стандарт фінансової звітності (FRS 1) Великої Британії вимагає від більшості компаній подання звіту про рух грошових коштів, який показує оборот грошей. Звіт про рух грошових коштів є функціональним і, як правило, групує кошти за категоріями:

- продаж товарів та послуг: у статті «рух грошових коштів від операційної діяльності»;
- відсотки та дивіденди: у статті «кошти, пов'язані з рентабельністю інвестування та обслуговування фінансів»;
- податки: у статті «рух коштів від оподаткування»;
- покупка та продаж необоротних активів: у статті «рух коштів від інвестиційної діяльності».

Всі перераховані грошові потоки зводяться воедино, внаслідок чого визначається надлишок чи дефіцит грошових коштів має компанія. Сумарний показник цієї частини звіту – «стан коштів до фінансування».

Наступна частина звіту показує напрямки використання грошових коштів або за рахунок чого компенсовано дефіцит, групує грошові кошти за категоріями:

- довгострокові фонди (акції та довгострокові позики): у статті «рух коштів від фінансування»;
- короткострокові фонди (короткострокові депозити та позички): у статті «грошові кошти та їх еквіваленти».

Складання звіту починається від визначення обсягу коштів від операційної діяльності, при цьому може використовуватися один з двох методів:

- прямий метод – підсумування всіх виставлених чеків та грошових переказів;
- непрямий метод – коригування операційного прибутку на обсяги операційних коштів.

**Визначення обсягів руху грошових коштів
від операційної діяльності
(прямий метод)**

(у тис. фунтів стерлінгів)

Грошові кошти отримані від покупців	910
Грошові кошти виплачені постачальникам	(530)
Грошові кошти виплачені працівникам	(200)
Інші витрати	(100)
Сукупний обсяг операційних коштів	80

**Визначення обсягів руху грошових коштів
від операційної діяльності
(непрямий метод)**

(у тис. фунтів стерлінгів)

Операційний прибуток	10
----------------------	----

Амортизація	40
Мінус: збільшення дебіторської заборгованості	(90)
Плюс: зменшення запасів	50
Плюс: збільшення кредиторської заборгованості	70
Рух грошових коштів від операційної діяльності	80

У табл. 2.9 наведений найпростіший приклад звіту про рух грошових коштів.

Таблиця 2.9 - Звіт про рух грошових коштів

(у тис. фунтів стерлінгів)

Стаття	Сума
Операційна діяльність	
Чисте надходження коштів від операційної діяльності	80
Кошти пов'язані з рентабельністю інвестування та обслуговування фінансів:	
Виплата дивідендів	(100)
Виплата відсотків	(40)
Всього витрат коштів, пов'язаних з рентабельністю інвестування та обслуговуванням фінансів	(140)
Оподаткування:	
Сплата податку	(60)
Всього витрат на сплату податків	(60)
Кошти пов'язані з інвестиційною діяльністю:	
Придбання матеріальних необоротних активів	(80)
Всього витрат на інвестиційну діяльність	(80)
Всього коштів до фінансування	(200)
Кошти пов'язані з фінансуванням:	
Випуск акцій	130
Сплата позик	(100)
Чисте надходження від фінансування	30
Зменшення обсягів грошових коштів та їх еквівалентів	170

Аналіз наведеного звіту про рух грошових коштів показує обіг грошових коштів компанії та свідчить, що компанія має їх достатньо, щоб оплатити нараховані відсотки, та замало, щоб сплачувати дивіденди та податки. Перед залученням інвестицій витрати переважають надходження на 120 000 фунтів стерлінгів, після придбання необоротних активів розрив збільшується до 200 000. Випуск акцій за вирахуванням виплат позик додає

30 000 фунтів стерлінгів надходжень, в результаті обсяги грошових коштів компанії зменшуються на 170 000 фунтів стерлінгів.

Структура Звіту про рух грошових коштів включає чотири складові:

1. Рух коштів в результаті операційної діяльності.
2. Рух коштів в результаті інвестиційної діяльності.
3. Рух коштів в результаті фінансової діяльності.
4. Сальдо грошових коштів та зміна їх протягом звітного періоду.

МСБО 7 не визначає формат Звіту про рух грошових коштів і перелік статей за кожним видом діяльності, але містить конкретні вимоги та пояснення щодо: надзвичайних статей, відсотків і дивідендів, податків на прибуток, інвестицій у дочірні, асоційовані та спільні підприємства, придбання і реалізація дочірніх підприємств та інших господарських одиниць, руху грошових коштів у іноземній валюті, розкриття інформації про окремі аспекти руху грошових коштів.

У Звіті про рух грошових коштів, який складається за непрямим методом, основна увага зосереджується на розрахунку змін оборотних активів та поточних зобов'язань для визначення грошових потоків від операційної діяльності. Це є відповідальним етапом складання звіту, оскільки до такого розрахунку не включаються зміни, що відбулися у результаті не грошових операцій та операцій, пов'язаних з фінансовою та інвестиційною діяльністю.

Звіт про рух грошових коштів в більшості зарубіжних країн не є обов'язковою формою і частіше подається в складі інформації приміток до фінансової звітності.

2.5 Звіт про зміни у власному капіталі

Мета звіту – відобразити прибутки (збитки), які визнаються як зміни у капіталі.

Звіт про зміни у власному капіталі – фінансовий звіт у вигляді таблиці,

в якій узгоджується сальдо кожної статті власного капіталу на початок та кінець періоду. Збільшення або зменшення кожної статті подають окремим рядком. Відповідно до МСФЗ «Звіт про зміни у власному капіталі» містить інформацію:

- загальний сукупний дохід за період, із зазначенням окремо загальних сум, що відносяться до власників материнського підприємства та до неконтрольованих часток;

- для кожного елементу власного капіталу впливи ретроспективного застосування або ретроспективного перерахунку, визнаного відповідно до МСБО 8;

- для кожного елементу власного капіталу, зіставлення вартості на початок та на кінець періоду, окремо розкриваючи зміни в результаті:

- прибуток чи збиток;

- інший сукупний дохід ;

- операції з власниками, які діють згідно з їхніми повноваженнями власників, показуючи окремо внески власників та виплати власникам, а також зміни у частках власності у дочірніх підприємствах, які не спричинили втрату контролю.

Джерелами інформації для складання Звіту про зміни у власному капіталі є: Звіт про прибутки та збитки; Головна книга; Баланс.

У звіті про прибутки та збитки відображається чистий прибуток (збиток) за звітний період, який коригується на прибутки(збитки), відображені безпосередньо у складі власного капіталу (переоцінка, резерви тощо) і визначається загальний визнаний прибуток (збиток), який в свою чергу коригується на інші зміни у власному капіталі (внески учасників, дивіденди).

У Балансі відображається власний капітал на початок звітного періоду та на кінець звітного періоду.

Власний капітал на кінець звітного періоду визначається:

Власний капітал на кінець звітного періоду = Власний капітал на

початок звітнього періоду +(-) Зміни в обліковій політиці та суттєві помилки + (-) Загальні зміни у власному капіталі за період.

МСФЗ передбачає два варіанти подання інформації про зміни у власному капіталі.

Перший варіант звіту передбачає всі зміни у власному капіталі розкриваються в одному звіті – Звіті про зміни у власному капіталі.

Приклад звіту про зміни у власному капіталі наведений у табл.2.10.

Таблиця 2.10 - Звіт про зміни у власному капіталі (дол. США)

Показник	Випущений капітал за номіналом	Додатковий оплачений капітал	Дооцінка	Нерозподілений прибуток	Всього
Залишок на 31 грудня 2015 р.	2000	200	300	200	2700
Зміни в обліковій політиці	-	-	-	100	100
Перерахований залишок	2000	200	300	300	2800
Дооцінка майна	-	-	200	-	200
Знецінення інвестицій	-	-	(40)	-	(40)
Чисті прибутки (збитки), не визнані у Звіті про прибутки та збитки	-	-	100	-	100
Чистий прибуток за період				200	200
Дивіденди	-	-	-	(50)	(50)
Випуск акціонерного капіталу	100	10	-	-	110
Залишок на 31 грудня 2016 р.	2100	210	560	450	3320
Уцінка майна	-	-	(20)	-	(20)
Дооцінка інвестицій	-	-	100	-	100
Чисті прибутки (збитки), не визнані у Звіті про прибутки та збитки	-	-	50	-	50
Чистий прибуток за період	-	-	-	400	400
Дивіденди	-	-	-	(100)	(100)
Випуск акціонерного капіталу	800	80	-	-	880
Залишок на 31 грудня 2017 р.	2900	290	690	750	4630

Наведена форма Звіту про зміни у власному капіталі відображає всі зміни у статтях власного капіталу, в практиці такий звіт часто називають звітом про власний капітал.

Другий варіант передбачає подання звіту про визнані прибутки та збитки, в якому наводяться:

- чистий прибуток або збиток за певний період;
- кожна стаття доходу (прибутку) та витрат (збитку), яка згідно з вимогами МСФЗ відображається безпосередньо у складі власного капіталу;
- сукупний вплив змін в обліковій політиці та виправлення суттєвих помилок, передбачених МСБО 8.

Такий звіт показує лише загальний прибуток, а всі інші зміни у власному капіталі (інвестиції власників, розподіл прибутку між ними тощо) розкриваються у примітках до фінансових звітів.

Основне призначення звіту про зміни у власному капіталі – відобразити прибутки (збитки) які визнаються як зміни в капіталі. До них належать прибутки(збитки), що виникають в результаті: переоцінки основних засобів, інвестицій; виникнення курсових різниць від перерахунку фінансової звітності іноземних підрозділів, дочірніх підприємств.

Звіт про зміни у власному капіталі передбачається американськими стандартами, і має недовгу європейську практику. Звіт має дві форми – для компаній з повною та обмеженою відповідальністю.

2.6 Примітки до фінансової звітності

Згідно з МСФЗ у примітках до фінансових звітів слід наводити таку інформацію: про концептуальну основу складання фінансових звітів та облікову політику підприємства; інформацію, що вимагається МСБО, але не наведена безпосередньо у фінансових звітах; додаткову інформацію, яка не наводиться у фінансових звітах, але є необхідною для правдивого відображення фінансового становища та результатів діяльності підприємства.

У різних зарубіжних країнах документ, який додається до річної фінансової звітності має різні назви. Наприклад в Італії, Португалії, Франції документ називається «пояснювальна записка», в інших країнах існують назви: «додатки до звітності», «коментарі до звітності», «пояснення». В багатьох країнах примітки є обов'язковою складовою звітності компаній. Є країни, в яких форма та обсяг приміток законодавством не регламентуються і навпаки можуть бути і такі які регламентовані законодавством.

За своїм характером примітки можуть бути такими, що: стосуються фінансової звітності в цілому; розкривають окремі статті фінансових звітів.

Примітки до звітності мають мету – розкрити інформацію так, що б користувачі не могли пред'явити претензії до недостатності інформації. Традиційні розділи приміток це розділи про облікову політику підприємства в яких розкривається методика консолідації звітності, оцінка і амортизація основних засобів, оцінка запасів, оподаткування, принципи визнання доходів та витрат, перерахунок інвалюти, оцінка інвестицій, види резервів. Загальна особливість полягає в тому, що чим компактніше фінансова звітність, тим змістовніше примітки.

МСФЗ жорстко не визначають ні формат інформації, яку потрібно розкривати, ні її місце у фінансових звітах. Якщо необхідна інформація подається в основній частині звітів, немає потреби повторювати її в примітках до фінансових звітів. Інформація в примітках є основним засобом розкриття невизнаних елементів фінансових звітів. Розкриття інформації може містити поєднання коментарів та конкретні кількісно визначені дані, які відповідають характеру елементів фінансових звітів і їх відносному значенню для підприємства. Визначення рівня докладності розкриття інформації про конкретні елементи фінансових звітів є питанням професійного судження керівництва підприємства з урахуванням відносної суттєвості.

В Італії та Португалії зміст приміток суворо регламентовано законодавством. Інформація, що міститься в примітках італійських

підприємств: способи оцінки статей звітності і переведення вартостей, виражених в іноземній валюті, в євро; склад необоротних активів (матеріальних, нематеріальних і фінансових) із зазначенням їх історичної вартості та даних про переоцінки, амортизаційні відрахування, а також інші суттєві відомості.

2.7 Аналіз фінансової звітності

В умовах ринкової економіки істотно зростає роль економічного аналізу як основи прийняття управлінських рішень, змінюються підходи до методики його проведення. Оцінка фінансового стану здійснюється на основі аналізу фінансових звітів.

Мета аналізу фінансової звітності – визначення поточного фінансового стану, визначення змін у фінансовому стані в структурно-часовому аспекті, визначення факторів, які вплинули на фінансовий стан, прогнозування основних тенденцій у фінансовому стані.

Джерелами інформації для аналізу фінансової звітності є публікація звітності компаній в відповідних збірниках, бази даних компаній.

Основні види аналізу фінансових звітів: горизонтальний аналіз; вертикальний аналіз; аналіз трендів; аналіз фінансових коефіцієнтів.

Горизонтальний аналіз використовується для аналізу абсолютних і відносних змін розділів і статей фінансових звітів за два суміжні звітні періоди, а також у динаміці за кілька років. Аналіз включає також розрахунок відхилень від базового або попереднього періоду, встановлення причин цих відхилень. Горизонтальний аналіз дає змогу виявити тенденції розвитку підприємства та можливі результати фінансової діяльності.

Вертикальний аналіз - це структурний аналіз фінансової звітності. Кожна стаття фінансових звітів подається у відсотках до загальної суми активів Балансу або валового доходу від реалізації в Звіті про прибутки та збитки. Перевагою цього виду аналізу є логічна можливість порівняння

вираженої у відсотках структури показників фірми зі структурою показників інших фірм незалежно від їхніх розмірів, що дає змогу відшукати оптимальну структуру активів та пасивів підприємства для успішного здійснення фінансово - господарської діяльності. Вертикальний аналіз структури балансу дозволяє зробити висновки про перерозподіл вкладень в різні види майна і про зміни джерел фінансування активів підприємства.

Аналіз трендів – це розширений горизонтальний аналіз. Він є важливим інструментом аналізу динаміки результатів діяльності підприємства, бюджетування та прогнозування. Найчастіше аналіз трендів застосовується до Звіту про прибутки та збитки для аналізу існуючих тенденцій і відхилень у результатах діяльності підприємства, а також для їхнього прогнозування.

Послідовність для розрахунку трендових відсотків: вибір базового року або іншого періоду; значення в фінансових звітах базового періоду приймається за 100%; визначення відповідного значення показника за наступні періоди у відсотках від суми базового року.

Обмеженням аналізу трендів є неможливість його застосування для нового підприємства та підприємства, яке змінило свою діяльність.

У зарубіжній практиці при проведенні фінансового аналізу використовуються фінансові коефіцієнти. Аналіз фінансових коефіцієнтів полягає в зіставленні одного показника фінансової звітності з іншим для розрахунку коефіцієнта і оцінці того, чи вказує отриманий коефіцієнт на будь - які слабкі чи сильні сторони підприємства.

Основні групи фінансових коефіцієнтів стосуються: рентабельності та доходності капіталу; довгострокової платоспроможності та фінансової стабільності; короткострокової платоспроможності і ліквідності; ефективності (оборотності); інвестування.

Показники поточної платоспроможності (ліквідності):

- Робочий капітал – це частина оборотних активів, яка фінансується за рахунок власного капіталу та довгострокових зобов'язань, визначається

різницею між поточними оборотними активами і короткостроковими зобов'язаннями, розраховується за даними бухгалтерського балансу;

- Маневреність робочого капіталу = Запаси ÷ Робочий капітал;
- Коефіцієнт покриття = Поточні активи ÷ Поточні зобов'язання, на практиці значення коефіцієнта, що перевищує 1, вважається достатнім;
- Коефіцієнт швидкої ліквідності = (Поточні активи – Запаси) ÷ Поточні зобов'язання;
- Інтервал захищеності – час, за який підприємство може здійснювати поточну діяльність за рахунок ліквідних активів, не залучаючи додаткових джерел фінансування, визначається відношенням Ліквідних активів до щоденних грошових витрат. Щоденні грошові витрати = (Річні операційні витрати - Амортизація) ÷ 365.

Показники довгострокової платоспроможності

- Співвідношення робочого і загального капіталу = (Оборотні активи - Поточні зобов'язання) ÷ Активи ;
- Коефіцієнт власного капіталу = Власний капітал ÷ Усі активи;
- Співвідношення зобов'язань та власного капіталу = Зобов'язання ÷ Власний капітал.

Показники прибутковості (рентабельності)

- Прибутковість капіталу = Прибуток ÷ Інвестований капітал ;
- Норма прибутковості на інвестований капітал = Прибуток ÷ Середня вартість активів;
- Норма прибутковості довгострокового капіталу = Прибуток ÷ (Довгострокові зобов'язання + Власний капітал);
- Коефіцієнт валового прибутку = Валовий прибуток ÷ Сума продаж;
- Коефіцієнт чистого прибутку = Чистий прибуток ÷ Сума продаж

Для оцінки фінансового стану підприємства недостатньо розрахувати та розглянути окремі показники та коефіцієнти, необхідно їх узагальнити, оцінити тенденції та перспективи розвитку. Особливу увагу приділяють критичним співвідношенням, що допомагають виявити умови беззбитковості

роботи підприємства. Завершальним етапом аналізу є узагальнення всіх показників та виділення найбільш значимих. Відбір виконується по ознакам: значимість величини, стабільність показників за декілька років, які виникли вперше.

2.8 Контрольні запитання

1. Назвати мету фінансової звітності та склад фінансової звітності відповідно до МСФЗ.
2. Назвіть якісні характеристики фінансових звітів та поясніть їх.
3. Назвіть елементи фінансових звітів та надійте їх визначення.
4. Назвіть умови визнання активів.
5. Назвіть умови визнання зобов'язань.
6. Назвіть умови визнання доходів.
7. Назвіть умови визнання витрат.
8. Назвіть перелік статей звіту про фінансовий стан відповідно до МСФЗ.
9. Назвіть форми подання звіту про фінансовий стан у зарубіжних країнах.
10. Поясніть розташування статей у звіті про фінансовий стан.
11. Назвіть види оцінок активів.
12. Назвіть мету, елементи звіту про прибутки та збитки.
13. Пояснити форми подання звіту про прибутки та збитки.
14. Пояснити аналіз методом характеру витрат.
15. Пояснити аналіз методом функцій витрат.
16. Назвіть призначення звіту про рух грошових коштів.
17. Пояснити послідовність визначення руху коштів операційної діяльності за непрямим методом.
18. Пояснити складання звіту про рух грошових коштів прямим методом.

19. Пояснити мету та порядок складання звіту про власний капітал.
20. Пояснити зміст та необхідність приміток до фінансової звітності.
21. Назвіть мету та види аналізу фінансової звітності.
22. Назвіть основні показники фінансової звітності.

2.9 Тести для самоконтролю

1. Методологія підготовки фінансових звітів за МСФЗ визначається:

- а) безпосередньо МСБО; Концептуальною основою МСБО; Тлумаченням ПКТ;
- б) безпосередньо МСБО; Тлумаченням ПКТ;
- в) концептуальною основою МСБО;
- г) безпосередньо МСБО.

2. Основні елементи фінансових звітів:

- а) активи, зобов'язання; власний капітал;
- б) доходи, витрати;
- в) власний капітал;
- г) активи, зобов'язання, власний капітал, доходи, витрати.

3. До складу якісних характеристик фінансових звітів не входить:

- а) зрозумілість;
- б) зіставність;
- в) доречність;
- г) облікова політика.

4. Статті якого елемента фінансової звітності розміщуються за строком їх сплати:

- а) власний капітал;
- б) активи;
- в) поточні зобов'язання;
- г) непоточні зобов'язання.

5. Номінальні рахунки поділяються на такі групи:

- а) рахунки витрат, рахунки активів;
- б) рахунки витрат, рахунки доходів;
- в) рахунки витрат, рахунки власного капіталу рахунки доходів;
- г) рахунки зобов'язань, рахунки витрат, рахунки доходів;
- д) рахунки доходів, рахунки зобов'язань.

6. Стаття «резерв сумнівних боргів» у звіті про фінансовий стан на кінець звітного періоду зросла, а первісна вартість дебіторської заборгованості зменшилась, внаслідок цього:

- а) зменшилась балансова вартість дебіторської заборгованості;
- б) збільшився власний капітал за рахунок збільшення резервів;
- в) збільшилась балансова вартість оборотних активів;
- г) балансова вартість дебіторської заборгованості не змінилась.

7. Прикладом грошових потоків від фінансової діяльності є:

- а) надходження від продажу основних засобів;
- б) отримання позики;
- в) надходження грошових коштів від продажу товарів та надання послуг;
- г) надходження грошових коштів від роялті.

8. Прикладом грошових потоків від операційної діяльності є:

- а) виплати грошових коштів постачальникам товарів та послуг;
- б) надходження грошових коштів від продажу основних засобів, нематеріальних активів, а також інших довгострокових активів;
- в) надходження грошових коштів від продажу акцій;
- г) виплати грошових коштів для погашення позики.

9. Прикладом грошових потоків від інвестиційної діяльності є:

- а) надходження грошових коштів від роялті, авторських гонорарів;
- б) виплати грошових коштів постачальникам товарів та послуг;
- в) надходження грошових коштів від продажу основних засобів;
- г) платіж за придбані облігації.

10. Надходження грошових коштів з поточного рахунку в банку до каси слід відображати у складі:

- а) операційної діяльності;
- б) інвестиційної діяльності;
- в) фінансової діяльності;
- г) не відображати у звіті про рух грошових коштів.

11. Фінансовий звіт, в якому наводяться джерела та статті використання грошових коштів протягом звітного періоду – це:

- а) звіт про фінансовий стан;
- б) звіт про прибутки та збитки;
- в) звіт про рух грошових коштів.
- г) звіт про власний капітал.

12. Назвати причину, за якою амортизація наводиться у звіті про рух грошових коштів:

- а) є надходженням грошових коштів від нарахованої амортизації;
- б) для визначення грошового потоку від фінансової діяльності;
- в) для корегування чистого прибутку;
- г) надання інформації користувачам про суму амортизаційних витрат.

13. Фінансовий звіт, в якому наводяться активи, зобов'язання та власний капітал це:

- а) звіт про прибутки та збитки;
- б) звіт про фінансовий стан;
- в) звіт про власний капітал;
- г) звіт про рух грошових коштів.

14. Чистий прибуток компанії в 200XX році був 150 000 дол. США. Протягом року дебіторська заборгованість зменшилась на 20 000 дол. США, а кредиторська зросла на 30 000 дол. США. Амортизаційні відрахування за 20XX рік становили 50 000 дол. США. Грошові надходження від операційної діяльності складають:

- а) 210 000;
- б) 150 000;
- в) 250 000;
- г) 190 000.

15. Позначте відповідність елементів фінансової звітності до фінансових звітів шляхом запису літер в лівих рядках.

Елементи фінансової звітності	Фінансові звіти
1. Зобов'язання	а) Баланс
2. Збитки	б) Звіт про прибутки та збитки
3. Активи	в) Звіт про рух грошових коштів
4. Доходи	
5. Прибуток	
6. Витрати	

16. Компанія придбала основні засоби в обмін на запаси 1000 дол. США та додаткова сплатила 500 дол. США. У звіті про рух грошових коштів буде відображено:

а) витрата грошових коштів на операційну діяльність - 1 000 дол. США, витрата грошових коштів на інвестиційну діяльність – 500 дол. США;

б) Витрати на інвестиційну діяльність – 1 500 дол. США;

в) витрати грошових коштів на інвестиційну діяльність – 500 дол. США;

г) витрати грошових коштів на фінансову діяльність – 1 500 дол. США.

17. Поточна собівартість – це:

а) сума грошових коштів від продажу активу;

б) сума грошових коштів для придбання активу;

в) дисконтована вартість майбутніх чистих грошових надходжень або виплат;

г) сума грошових коштів наданих на момент отримання активу.

18. Елементи Звіту про фінансовий стан:

а) активи, пасиви;

б) активи, власний капітал, зобов'язання;

в) активи, зобов'язання, доходи;

г) доходи, витрати.

19. Звіт, в якому доходи співвідносяться з витратами для визначення прибутку (збитку) це:

а) звіт про прибутки та збитки;

б) звіт про власний капітал;

в) звіт про рух грошових коштів;

г) звіт про фінансовий стан.

20. Нематеріальні активи, фінансові інвестиції, дебіторська заборгованість відносяться до:

а) зобов'язань;

б) активів;

в) власного капіталу;

г) доходів.